

Azərbaycanın müasir idman və mədəniyyət elitası tolerant mühitin bariz faktı kimi...

Məhəmmədəli Qəribli

Bu gün Azərbaycan idmanının inkişaf səviyyəsinə görə dünyada aparıcı ölkələrdən biri kimi tanınır. Son illərdə idmançılarımızın istər kütləvi, istərsə də fərdi idman növlərinə görə əldə etdikləri uğurlar Azərbaycanın idman ölkəsi kimi qazandığı beynəlxalq statusu daha da möhkəmləndirib. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, aparıcı beynəlxalq idman qurumları Azərbaycanı idman ölkəsi kimi tanıyır.

Dövlətin yürütdüyü idman siyasəti nəticəsində idman uğurlarımızın qarşıdakı ildə də davam edəcəyinə inam böyükdür.

İdman sahəsində qazanılan nailiyyətlər həm də dövlətin ümumi inkişaf səviyyəsini müəyyənləşdirən vacib meyarlardan biri hesab olunur

Ümummillə lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra, digər sahələrdə olduğu kimi, idmanın inkişafı da dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrildi. Məhz həmin dövrdən başlayaraq Azərbaycanın idman ölkəsinə çevrilməsi, beynəlxalq aləmdə tanınması və Olimpiya hərəkətinə qoşulması prosesi geniş vüsət aldı. Qısa zamanda həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində idmançılarımızın uğurları artmağa başladı və Azərbaycan tədricən güclü idman ölkələrinin sırasına daxil olmağı bacardı. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, 1997-ci il cənab İlham Əliyevin Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) prezidenti seçilməsindən sonra ölkəmizdə Olimpiya hərəkəti, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı yeni mərhələyə qədəm qoydu. Azərbaycanın beynəlxalq Olimpiya hərəkətinə fəal qoşulması sayəsində ölkəmiz böyük idman potensialına malik olduğunu nümayiş etdirdi. Belə ki, 2000-ci ildə Avstraliyanın Sidney şəhərində keçirilən Olimpiya Oyunlarında 2 qızıl, 1 bürünc medalın qazanılması, bu nəticəyə görə dünyanın 199 ölkəsi arasında 34-cü yeri tutması belə deməyə ciddi əsas verir. Əlbəttə ki, idman sahəsində qazanılan nailiyyətlər həm də dövlətin ümumi inkişaf səviyyəsini, iqtisadi potensialını müəyyənləşdirən vacib meyarlardan biri hesab olunur. Bu baxımdan Azərbaycanın dinamik inkişafı idmanda qazanılan uğurlarla həmahəngdir.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi inkişaf strategiyasının məntiqi nəticəsi olaraq ölkəmiz bir çox sahələrdə regionun lider dövlətinə çevrilib. Dövlətimizin iqtisadi qüdrətinin ildən-ildə artması idmanın tərəqqisinə də müsbət təsir göstərib. Hazırda nəinki paytaxtımızda, eləcə də regionlarda bir çox Olimpiya kompleksləri, müasir idman qurğuları istifadəyə verilib, maddi-texniki baza möhkəmləndirilib. Bütün bu işlər, əlbəttə ki, idmançılarımızın yerli və beynəlxalq turnirlərdə uğur qazanmalarında müstəsna rol oynayıb.

İdman sahəsində qazandığımız uğurlar təsadüfi xarakter daşımır

Prezident İlham Əliyev idmançılarımızın qələbələrinin təsadüfi xarakter daşmadığını diqqətə çatdırıb: “Bizim idman sahəsində ən böyük nailiyyətimiz son Yay Olimpiya Oyunlarında qazanılmış qələbədir. Medalların sayına görə Azərbaycan dünya miqyasında 14-cü yerə layiq görülüb. Bu, tarixi qələbədir və bu, təsadüfi qələbə deyil. Çünki 2015-ci ildə Bakıda keçirilmiş Avropa Oyunlarında Azərbaycan komanda hesabında ikinci yerə qalxdı. Ona görə idman sahəsində qazandığımız uğurlar təsadüfi xarakter daşımır”. Konseptual şəkildə ardıcıl işlərin görüldüyünü, veteran idmançılara diqqət və qayğının göstərildiyini, onların dövlət tərəfindən mükafatlandırıldığını xatırladan dövlət başçısı bildirib ki, idman mütəxəssisləri çox gözəl şəraitdə işləyir, idmançılar üçün də bütün şərait yaradılıb. Həmişə məlumdur ki, idmanda böyük nəticələr güclü hazırlıq tələb edir və hazırlıq prosesi fasiləsiz olmalıdır. Ən əsası, yüksək hazırlıq keçmək üçün əlverişli, müasir tələblərə cavab verən infrastruktur yaradılmalıdır. Ölkə başçısı çıxışında bu mühüm amilə toxunaraq bildirib ki, idmançılarımızın təlim-məşq toplanışları keçirmələri, eyni zamanda, beynəlxalq yarışlarda iştirak etmələri, habelə idmanla məşğul olmaları üçün yaxşı şərait yaradılıb. Ölkə başçısı bölgələrdə idman komplekslərinin istifadəyə verilməsini yüksək qiymətləndirərək deyib ki, bu, həm gənc idmançıların idman bölmələrində hazırlıq keçmələri, həm də şəhər və rayon sakinləri üçün gözəl imkandır.

Bu amil bir daha Azərbaycanda, bütün sahələrdə olduğu kimi, idmanda da bütün millətlərin nümayəndələri üçün tolerant mühitin formalaşdığını göstərir

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan idmanını təmsil edib yüksək nəticələrə imza atanların sırasında kifayət qədər qeyri-azərbaycanlı olan azsaylı millətlərin nümayəndələri var. Hətta olimpiya çempionluğuna kimi yüksələn bu qəbildən olan idmançılarımızın adları həmişə gözəl məlumdur. Bu amil

bir daha Azərbaycanda, bütün sahələrdə olduğu kimi, idmanda da bütün millətlərin nümayəndələri üçün tolerant mühitin formalaşdığını göstərir.

Tanınmış idman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev “Bakı-Xəbər”ə açıqlamasında bildirdi ki, sağlam cəmiyyət hər bir dövlətin strateji məqsədidir: “Əlbəttə ki, dövlət vətəndaşların idmanla məşğul olmaları üçün xüsusi siyasət həyata keçirir. Bu mənada, hər bir azərbaycanlının idmana maraq göstərməsi və müntəzəm olaraq idmanla məşğul olması dövlətin diqqət mərkəzindədir. Təbii ki, dövlət tərəfindən idmanın kütləvililiyi təmin edilərək, ölkədə sağlam nəsil formalaşdırılır. Sözsüz ki, bu formalaşdırılmış nəsil də Vətənimizin sağlam gələcəyi deməkdir. Müasir gənclərin hərtərəfli formalaşmış, rəqabətə davamlı yetişdirilməsi məhz dövlətin uğurlu gənclər siyasətinin davamıdır. Prezident İlham Əliyev çıxışında bu mühüm məqamlara toxunaraq, hər bir vətəndaşın müntəzəm olaraq idmanla məşğul olmasını tövsiyə edib: “Mən tövsiyə edərdim ki, hər bir vətəndaş idmanla məşğul olsun. Özü də həftədə, ayda bir dəfə yox, müntəzəm olaraq. Bunun çox böyük xeyri var və əgər belə olarsa, hər bir insan öz həyatında bunu görəcəkdir”. Ölkə başçısı Azərbaycanın idman şöhrətini yüksəklərə qaldıran görkəmli idmançılarımıza da maarifləndirmə işində fəal olmalarını tövsiyə edib. İndi hər bir insanın açıq havada idmanla məşğul olması üçün imkanların yaradıldığını vurğulayan Prezident İlham Əliyev millətin sağlamlığı baxımından bədən tərbiyyəsinin kütləvi xarakter almasının vacibliyini də önə çəkib. Bir sözlə, Azərbaycanda bədən tərbiyyəsi və idman hərəkətinin idarə olunması prosesi günün tələbləri səviyyəsində inkişaf etdirilir. Bu prosesdə ölkədə olan bütün millətlərin nümayəndələri yaxından iştirak edir. Azərbaycanın idman elitasında təmsil olunanlar sırasında kifayət qədər qeyri millətlərin nümayəndələri var”.

Heyətə nəzər saldıqda, beynəlmiləl kollektiv göz önündə canlanır...

Ekspertin sözlərinə görə, bu ənənə Azərbaycanda hələ SSRİ dönməndən qoyulub: “Rusiya mətbuatı ötən əsrin 80-ci illərində SSRİ idmanında baş verən dəyişikliklərə həsr olunan yazı hazırlayıb. Həmin yazıda Azərbaycan idmanı da diqqətdən kənar qalmayıb. İttifaqın son onilliyində yaranan və parlayan qadın voleybolçulardan ibarət BMKZ komandası da yazıda yer alıb: “80-ci illərdə komandaları “qırmızı direktorlar” sırasından çıxan mesenatlar qururdu. Sovet idmanının ən böyük üstünlüyü subyektivliyi idi. Komandalar heç nədən təşkil olunur, dərhal öz məktəblərini yaradır və böyüyən yeni nəslə yetişdirməyə başlayırdı. 80-ci illərin sonunda bir-birinə qarşı olan Azərbaycan və Ermənistanı təmsil edən iki belə komanda təxminən eyni vaxtda səhnəyə çıxdı. Buna baxmayaraq, Azərbaycan nə vaxtsa respublikada güclü olan qadın voleybolunu bərpa edə bildi. Əvvəllər orada İna Rıskal kimi superulduzu yetişdirən Bakının “Neftçi” komandası parlayıb. 80-lərin sonlarında isə yerli məşqçi Faiq Qarayev güclü komanda yaradıb. Bu komandanın gücü 4 hərflə ifadə olunurdu: BMKZ. Bu, həmin sahədə Sovet monopolisti olan Bakı Məişət Kondisionerləri Zavodu idi. Onun smetadan kənar maliyyələri sayəsində Yelena Duminova Sverdlovskdan (indiki Yekaterinburq), Alla Teterina Minskdən, Yelena Şabovta Zaporozhyedən və başqaları asanlıqla Azərbaycan paytaxtına köçdülər”.

Qeyd edək ki, BMKZ 1991-ci ildə final mərhələsi Bakıda keçirilən son SSRİ kubokunun qalibi kimi tarixə düşüb. Bir il əvvəl isə komandamız çempionatın bürünc, kubokun gümüş mükafatçısı adına layiq görülüb”.

Tez-tez Azərbaycan futbolunun tarixindən bəhs edən məlumatlara rast gəlirik. Bu zaman futbolumuzun sovet dövründə keçditi yola da nəzər salmağı unutmuruq. Sovet dövründə futbolumuzun tarixi, demək olar ki, “Neftçi” ilə bağlı olub. Bu komanda bir növ indiki milli komandanın statusunu daşıyıb. “Neftçi” SSRİ çempionatında ciddi uğur qazana bilməyib. Yalnız 1966-cı ildə qazanan bürünc medalı qeyd etmək olar. Həmin vaxtkı komandanın tərkibinə diqqət edək. Qapıçılar: Sergey Kramarenko, Vyaçeslav Şexov;

Müdafiəçilər: Yaşar Babayev, Adil Babayev, Vyaçeslav Semiqlazov, Vladimir Bruxti, Nikolay Boqdanov;

Yarımmüdafiəçilər: Andrey Trofimov, Valeri Hacıyev, Anatoli Qryazev, Mübariz Zeynalov, Valeri Lyoqki;

Hücumçular: Anatoli Banişevski, Kazbek Tuayev, Ruslan Abdullayev, Eduard Markarov. Baş məşqçi: Əhməd Ələsgərov.

Heyətə nəzər saldıqda, beynəlmiləl kollektiv göz önündə canlanır. Demək ki, Azərbaycan idmanında tolerant ənənə kökündən olub və bu gün də uğurla davam etdirilir.

Azərbaycan mədəniyyətinin qazandığı uğurlarda, onun təbliğində etnik azlıqların mühüm töhfəsi var

Eyni vəziyyəti biz Azərbaycanın mədəniyyət elitasında və sahəsində görürük. Mədəniyyətin ən mühüm amillərindən biri mədəni müxtəliflik və plüralizmdir. Azərbaycan çox qədimdən ən müxtəlif xalqların və mədəniyyətlərin vətəni olub. Şərqi mədəniyyətinin dünya və Avropa mədəniyyətinə, yaxud

əksinə keçid alması üçün Azərbaycan körpü rolunu oynayıb. Çoxmillətli, çoxdinli, çoxdilli Azərbaycan üçün bu ideologiyayı tarixi reallığımızın özü irəli sürüb. Həqiqətən, ən müxtəlif milli-etnik qrupların nümayəndələrinin yaşadığı Azərbaycan unikal coğrafi, geosiyasi və mədəni məkandır. Tarixin bütün dövrlərində özünün rəngarəng tərkibli olması ilə fərqlənən Azərbaycanda bu müxtəlifliyin etnik-milli mənbələri mövcuddur. Azərbaycanda yaşayan onlarla etnik-dini birliklərin qarşılıqlı münasibəti və mədəniyyəti - folklor, dialekt, adət, məişət tərz, inam sistemi və s. müxtəlifliyin vəhdətini müəyyənləşdirib. Azərbaycanda tarixən bütün xalqlara, milli azlıqlara və etnik qruplara eyni - normal münasibət bəslənib. Azərbaycan dövləti ardıcıl və düzgün milli siyasət yeridib, milli azlıqların hüquqlarının təminatı sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə edib. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan mədəniyyətinin qazandığı uğurlarda, onun təbliğində etnik azlıqların mühüm töhfəsi var.